

Hướng dẫn soạn văn bài: Các thành phần chính của câu

I. Phân Biệt Thành Phần Chính Với Thành Phần Phụ Của Câu

Câu 1. Nhắc lại tên các thành phần câu em đã học ở bậc Tiểu học.

Trả lời:

Ở bậc tiểu học các thành phần câu đã học: trạng ngữ, chủ ngữ, vị ngữ.

Câu 2. Tìm các thành phần câu nói trên trong câu sau:

Chẳng bao lâu, tôi đã trở thành một chàng dế thanh niên cường tráng.

(Tô Hoài)

Trả lời:

- Trạng ngữ: chẳng bao lâu
- Chủ ngữ: tôi
- Vị ngữ: đã trở thành một chàng dế thanh niên cường tráng.

Câu 3. Thử lần lượt lược bỏ từng thành phần câu nói trên rồi rút ra nhận xét:

- Những thành phần nào bắt buộc phải có mặt trong câu để câu có cấu tạo hoàn chỉnh và diễn đạt được một ý trọn vẹn (nghĩa là có thể hiểu đầy đủ mà không cần gắn với hoàn cảnh nói năng)?
- Những thành phần nào không bắt buộc phải có mặt trong câu?

Trả lời:

- Chủ ngữ và vị ngữ là thành phần bắt buộc phải có trong câu để câu hoàn chỉnh về ý nghĩa
- Trạng ngữ là thành phần có thể có hoặc không.

II. Vị Ngữ

Câu 1. Đọc lại câu vừa phân tích ở phần I. Nêu đặc điểm của vị ngữ:

- Vị ngữ có thể kết hợp với những từ nào về phía trước?
- Vị ngữ trả lời cho những câu hỏi như thế nào?

Trả lời:

- Vị ngữ có thể kết hợp với phó từ, trợ từ
- + Trong ví dụ a: vị ngữ kết hợp với phó từ “đã”
- Vị ngữ thường trả lời cho câu hỏi: làm gì? là gì? như thế nào?

Câu 2. Phân tích cấu tạo của vị ngữ trong các câu dẫn dưới đây. Gợi ý:

- Vị ngữ là từ hay cụm từ?
- Nếu vị ngữ là từ thì từ đó thuộc từ loại nào?
- Nếu vị ngữ là cụm từ thì đó là cụm từ loại nào?
- Mỗi câu có thể có mấy vị ngữ?

a. Một buổi chiều, tôi ra đứng trước cửa hang như mọi khi, xem hoàng hôn xuống.

(Tô Hoài)

b. Chợ Năm Căn nằm sát bên bờ sông, ồn ào, đông vui, tấp nập.

(Đoàn Giỏi)

c. Cây tre là người bạn thân của nông dân Việt Nam [...]. Tre, nứa, mai, vầu giúp người trăm nghìn công việc khác nhau.

(Thép Mới)

Trả lời:

- a. Vị ngữ: ra đứng cửa hang như mọi khi, xem hoàng hôn xuống
  - Vị ngữ này gồm các cụm động từ “ra đứng cửa hang” và “ xem hoàng hôn xuống”
- b. Vị ngữ: nằm sát bên bờ sông ồn ào, đông vui, tấp nập
  - Vị ngữ là cụm động từ
- c. Vị ngữ: là người bạn thân của nông dân Việt Nam
  - Vị ngữ là cụm danh từ
  - Vị ngữ thường là từ hoặc cụm từ.

Soạn văn lớp 6

CÁC THÀNH PHẦN CHÍNH CỦA CÂU

III. Chủ Ngữ

Câu 1. Đọc lại các câu vừa phân tích ở phần II. Cho biết mối quan hệ giữa sự vật nêu ở chủ ngữ với hành động, đặc điểm, trạng thái, ... nêu ở vị ngữ là quan hệ gì.

Trả lời:

Chủ ngữ là thành phần chính của câu nêu tên sự vật, hiện tượng có hoạt động, đặc điểm, trạng thái... được miêu tả ở vị ngữ.

Câu 2. Chủ ngữ có thể trả lời những câu hỏi như thế nào?

Trả lời:

Chủ ngữ thường trả lời cho câu hỏi Ai? Con gì? Cái gì?

Câu 3. Phân tích cấu tạo của chủ ngữ trong các câu đã dẫn ở phần I, phần

Trả lời:

Chủ ngữ:

a. Tôi

b. Chợ Năm Căn

c. Cây tre

IV. Soạn phần luyện tập bài Các thành phần chính của câu

Câu 1. Xác định chủ ngữ, vị ngữ trong những câu sau. Cho biết mỗi chủ ngữ hoặc vị ngữ có cấu tạo như thế nào.

Chẳng bao lâu, tôi đã trở thành một chàng đé thanh niên cường tráng. Đôi cẳng tôi mẫm bóng. Những cái vuốt ở chân, ở khoeo cứ cứng dần và nhọn hoắt. Thỉnh thoảng, muốn thử sự lợi hại của những chiếc vuốt, tôi co cẳng lên, đập phanh phách vào các ngọn cỏ. Những ngọn cỏ gãy rạp, y như có nhát dao vừa lia qua.

(Tô Hoài)

Trả lời:

– Chủ ngữ là:

+ Là đại từ “tôi”

+ Là các cụm danh từ: Đôi cẳng tôi, những cái vuốt ở chân, ở khoeo; Những ngọn cỏ

– Vị ngữ:

+ Là tính từ: mẫm bóng

+ Là động từ: gãy rạp

+ Là cụm động từ: co cẳng lên, đập phanh phách

+ Là cụm tính từ: cứ cứng dần, nhọn hoắt

Câu 2. Đặt ba câu theo yêu cầu sau:

a. Một câu có vị ngữ trả lời câu hỏi *Làm gì?* để kể lại một việc tốt em hoặc bạn em mới làm được.

b. Một câu có vị ngữ trả lời câu hỏi *Như thế nào?* để tả hình dáng hoặc tính tình đáng yêu của một bạn trong lớp em.

c. Một câu có vị ngữ trả lời câu hỏi *Là gì?* để giới thiệu một nhân vật trong truyện em vừa đọc với các bạn trong lớp.

Trả lời:

- a. Hôm qua, em giúp mẹ nấu cơm và dọn dẹp nhà cửa.
- b. Hải là cậu bạn thông minh, hài hước nhất lớp em.
- c. Dế Mèn là nhân vật em yêu thích nhất trong truyện Dế Mèn phiêu lưu kí.

Câu 3. Chỉ ra chủ ngữ trong mỗi câu em vừa đặt được. Cho biết các chủ ngữ ấy trả lời cho những câu hỏi như thế nào.

Trả lời:

- a. Chủ ngữ: em trả lời cho câu hỏi: Ai giúp mẹ nấu cơm và dọn dẹp nhà cửa?
- b. Chủ ngữ: Hải- trả lời cho câu hỏi: Ai là cậu bạn thông minh, hài hước nhất lớp em.
- c. Chủ ngữ: Ai là nhân vật em yêu thích trong truyện Dế Mèn phiêu lưu kí.